

52202803 : สาขาวิชาภาษาไทย

คำสำคัญ : ประชาธิปไตย / วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์

ศุภรัตน์ แสงจันทร์แก้ว : วาทกรรมเกี่ยวกับประชาธิปไตย : กรณีศึกษาสุนทรพจน์ของนายกรัฐมนตรีไทย. อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : ผศ.ดร.สมชาย สำเนียงงาม และอาจารย์ ดร.จันทิมา อังคพณิชกิจ. 229 หน้า.

งานวิจัยนี้ศึกษาวาทกรรมเกี่ยวกับประชาธิปไตยตามแนวทางวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ (Critical Discourse Analysis) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาใน ตัวบทสุนทรพจน์ของนายกรัฐมนตรีไทยและตีความอุดมการณ์เกี่ยวกับประชาธิปไตยของนายกรัฐมนตรีไทยในบริบทสังคมไทย โดยรวบรวมข้อมูลสุนทรพจน์ของนายกรัฐมนตรีไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ.2475 - 2555 จำนวน 19 คน รวมทั้งสิ้น 476 ตัวบท

ผลการศึกษา การผลิตตัวบทสุนทรพจน์ของนายกรัฐมนตรีไทย พบว่า ผู้ผลิตหรือผู้ส่งสารแบ่งได้ 2 กลุ่ม คือ ผู้ผลิตหรือผู้ส่งในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งในสังคมสมัยนั้นๆ และผู้ผลิตหรือผู้ส่งสารในฐานะที่เป็นผู้ผลิตซ้ำ ผู้บริโภคหรือผู้รับสาร แบ่งได้ 2 กลุ่ม คือ ผู้บริโภคหรือผู้รับสารที่ร่วมเหตุการณ์สื่อสาร และผู้บริโภคหรือผู้รับสารที่ต่างเหตุการณ์สื่อสาร จากการศึกษากลวิธีทางภาษาในตัวบทสุนทรพจน์ของนายกรัฐมนตรีไทย พบว่า กลวิธีทางศัพท์มี 3 กลวิธี ได้แก่ การประกอบรูปศัพท์ประชาธิปไตย การเรียกชื่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย และการใช้คำศัพท์ที่สื่อความหมายเกี่ยวกับเนื้อหาของประชาธิปไตย กลวิธีทางวัจนปฏิบัติศาสตร์และวาทกรรมได้แก่ มูลบท การปฏิเสธ การเล่าเรื่อง และการใช้วัจนกรรม กลวิธีทางภาษาเหล่านี้แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างตัวบทในบริบทของสังคมไทยกับระบบความคิดของนายกรัฐมนตรีไทย ส่วนอุดมการณ์เกี่ยวกับประชาธิปไตยของนายกรัฐมนตรีไทยพบว่ามีอยู่ 4 กลุ่มใหญ่ได้แก่ อุดมการณ์ประชาธิปไตยแบบตะวันตก อุดมการณ์ประชาธิปไตยแบบไทย อุดมการณ์ประชาธิปไตยแบบเศรษฐกิจทุนนิยม และอุดมการณ์เผด็จการในระบบประชาธิปไตย ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ในวาทกรรมเกี่ยวกับประชาธิปไตยมีอุดมการณ์ที่หลากหลายของนายกรัฐมนตรีไทยแฝงอยู่

ภาควิชาภาษาไทย

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ปีการศึกษา 2556

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ 1. .... 2. ....

52202803 : MAJOR : THAI

KEY WORD : DEMOCRACY / CRITICAL DISCOURSE ANALYSIS

SUPPARAT SANGCHUTKAEW : DISCOURSE ABOUT DEMOCRACY : A CASE STUDY OF THAI PRIME MINISTER'S SPEECHES. THESIS ADVISORS : ASST. PROF. SOMCHAI SUMNIENGGAM, Ph.D AND JANTIMA ANGKAPANICHKIT, Ph.D. 229 pp.

This research is a study on the discourse of democracy by Critical Discourse Analysis (CDA) approach, which may reveal the complicated relationship among language, society, leaders, and ideologies in Thai society. The purposes of this research are to analyze linguistic techniques used by Thai Prime Ministers and to interpret their ideologies about democracy. Data of speeches of 19 Prime Ministers are collected from 1932 to 2012, there are totally 476 speeches. It is found that speech production reflects the relationship and the influence of certain groups in Thailand such as the status and power of kings and the role and power of soldiers.

Linguistic techniques can be categorized into 4 categories: 1) lexical technique, which shows the basic concepts of democracy, 2) metaphorical technique, which shows the cognitive systems about democracy of Thai Prime Ministers 3) pragmatic and discourse technique, which shows the dialectical relation between speeches and Thai society and 4) rhetorical technique, which gives the image of democracy and emphasizes the metaphor of democracy of some Prime Ministers.

With regard to the interpretation of ideologies about democracy, ideologies may be classified into 3 groups: 1) western ideologies, such as anti-communism, human rights, and development, 2) ideologies of different careers, such as soldier, politician, and businessman, and 3) Thai ideologies. It can be concluded that each Thai Prime Minister has both shared and unique

---

ideologies.

Department of Thai

Graduate School, Silpakorn University

Student's signature .....

Academic Year 2013

Thesis Advisors' signature 1. .... 2. ....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยคำแนะนำ ความช่วยเหลือ และความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมชาย สำเนียงงาม และอาจารย์ ดร.จันทิมา อังคพณิชกิจ อาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ที่เอาใจใส่ดูแล กรุณาเสียสละเวลาให้คำปรึกษา คำแนะนำ และตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์จนสำเร็จ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์สุวัฒนา เลี่ยมประวัติ รองศาสตราจารย์บายน อิมสำราญ และอาจารย์ ดร.รัฐชนีย์ญา กลิ่นน้ำหอม ที่ได้กรุณาสละเวลาให้คำแนะนำ ข้อเสนอที่เป็นประโยชน์ ตลอดจนตรวจแก้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้มีความเรียบร้อยสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรทุกท่านซึ่งเป็นผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ให้กำลังใจ และให้ความเมตตากรุณาแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด ตั้งแต่เข้ามาศึกษาในระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในพระคุณของ คณาจารย์ทุกท่านเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะ ผศ.ดร.สมชาย สำเนียงงาม ผู้ซึ่งสอนให้เข้าใจความหมายและรู้ซึ่งถึงคุณค่าของคำว่า “ครู” ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ ที่นี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. สุจิตต์ลักษณะ ดีผดุง อาจารย์ ดร. ณัฐพร พานโพธิ์ทอง และอาจารย์ ดร.ปัทมา พัฒน์พงษ์ ที่ได้กรุณาสละเวลามาให้ความรู้ในรายวิชาต่างๆ แก่ผู้วิจัยเพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาและวิจัยทางภาษาศาสตร์

ผู้วิจัยขอขอบคุณคณะวิทยาการจัดการที่สนับสนุนทุนการศึกษาตลอดหลักสูตร รวมทั้งให้เวลาศึกษาต่อจนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จ และผู้วิจัยขอขอบคุณสถาบันพระปกเกล้าที่ได้กรุณาให้ทุนสนับสนุนการทำวิจัยเป็นจำนวน 30,000 บาท ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการรวบรวมข้อมูลต่างๆ เป็นอย่างยิ่ง

ผู้วิจัยขอขอบคุณเพื่อนร่วมงาน บุคลากร คณะวิทยาการจัดการ โดยเฉพาะพี่ๆ น้องๆ กลุ่มวิจัย ชุมชนเข้มแข็ง-ท่องเที่ยวยั่งยืนทุกคนที่เข้าใจ เป็นกำลังใจ และคอยช่วยเหลือด้วยน้ำใจไมตรีที่ดีเสมอมา ขอขอบคุณเพื่อนทั้ง 3 คน รุ่ง ไต้ และเก้ ที่ร่วมทุกข์ร่วมสุขกันมาจนสำเร็จการศึกษา ขอใจบรรดาลูกศิษย์ที่คิดถึงกัน และขอบคุณทุกท่านกำลังใจจากทุกคนที่รักกัน

ผู้วิจัยขอขอบคุณญาติพี่น้องครอบครัวละของผล ครอบครัววงศ์พิบูลเกียรติ และครอบครัว แสงฉัตรแก้ว ทุกคนที่รักห่วงใย และมีความปรารถนาดีให้เสมอ โดยเฉพาะ “พี่ไก่” คุณชูเกียรติ ละของผล ผู้ซึ่งเป็นยิ่งกว่ากำลังใจในช่วงสุดท้ายของการทำวิทยานิพนธ์จนสำเร็จ สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ พ่อและแม่ผู้เป็นที่รัก ผู้ที่คอยให้กำลังใจ ห่วงใย สนับสนุน และเข้าใจผู้วิจัยมาโดยตลอดจนสำเร็จการศึกษา